

Sosiaali- ja terveysministeriö

7/4.1/15

25.9.2015

Viite: Lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tukea koskeva hallituksen esitys

Tasa-arvoasiain neuvottelukunnan lausunto sosiaali- ja terveysministeriön valmistelemasta hallituksen esitysluonnoksesta lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tukea koskevan lain muuttamisesta

Tasa-arvoasiain neuvottelukunta (TANE) kiittää sosiaali- ja terveysministeriön lausuntopyynnöstä ja keskittyy lausunnossaan erityisesti subjektiivisen päivähoito-oikeuden merkitykseen sukupuolten tasa-arvon ja perheiden yhdenvertaisuuden kannalta lasten tai heidän vanhempiansa taustasta riippumatta. TANE kiinnittää huomiota sukupuolten asemaan liittyviin tekijöihin esityksessä.

STM:n esityksen *johdannossa* mainitaan, että kustannussäästöjä tulee vuodesta 2016 alkaen 24 miljoonaa euroa vuositason ja että työttömyyden osalta kustannussäästöjä arvioidaan tulevan 30 miljoonaa euroa vuositason. **TANE kysyy, onko kustannussäästöjä arvioitaessa otettu huomioon kustannukset, joita päivähoito-oikeuden selvittäminen edellyttää sekä rasitus, joka selvittämisestä koituu perheille.** Päivähoito-oikeuden selvittäminen edellyttää viranomaistyöskentelyä ja vie aikaa. Se edellyttää, että asianosaiset perheet toimittavat viranomaisille asiakirjoja, mikä rasittaa perheitä. Osa perheistä, joissa lapset tarvitsevat kokopäiväistä varhaiskasvatusta on sellaisessa asemassa, ettei heillä ole voimavaroja hakea oikeutta kokopäivähoitoon, vaikka laki sen heille sallisi. Tällaiset perheet ovat haavoittuvassa asemassa ja niissä lapset tarvitsevat pedagogista kasvatusta ja turvallisten aikuisten tukea.

Varhaiskasvatusta on pidetty ns. matalan kynnyksen palveluna, joka pitkällä aikavälillä säästää lastensuojelun ja perheiden erityispalvelujen kustannuksia. Varhaiskasvatus on vanhemmuutta tukevaa ja ennalta ehkäisevää palvelua perheille. **On olemassa riski, että esityksen seurauksena sosiaalihuollon ja perheiden erityispalvelujen käyttötarpeet lisääntyvät tulevaisuudessa.**

Sukupuolten tasa-arvon näkökulmasta, päätös vaikuttaa ennen kaikkea naisten asemaan tilanteessa, jossa kyse on äitiys-, hoitovapaalla tai kotihoidontuella olevista perheistä, koska näitä vapaita käyttävät etupäässä naiset. Myös yksinhuoltajista 87 prosenttia on naisia ja he kokevat oman hyvinvointinsa muuta väestöä huonommaksi. Näissä perheissä voimavarat ja jaksaminen voivat olla vähissä eikä tällaisia perheitä tulisi kuormittaa lisää.

Esityksen *yhteiskunnalliset vaikutukset ja yritysvaikutukset* -kohdissa todetaan, että yksityisten varhaiskasvatuspalveluiden käyttö vähenee esitettävien toimenpiteiden seurauksena. **Yksityisten palveluiden tarjonnan vähentäminen vaikuttaa perheiden mahdollisuuteen valita lapselleen sopiva hoitopaikka kunnassa ja kuntarajojen ulkopuolella. Se vaikuttaa hoitopalvelujen tarjonnan monipuolisuuteen ja naisvaltaisen alan kuntasektorin ja yksityisen sektorin työpaikkatarjontaan.**

TANE pitää positiivisena, että STM:n esityksessä on tarkasteltu *tasa-arvoaikutuksia* naisvaltaisen alan henkilöstöön. **Vaikutukset kohdistuvat myös naisvaltaisen alan yrittäjyyteen, jonka vuoksi toimenpiteiden sukupuolivaikutusten arviointi on tärkeää.**

TANE on huolissaan siitä, ettei varhaiskasvatusoikeutta koskevasta päätöksestä saisi valittaa. On ymmärrettävää, että ehdotuksella halutaan estää saman asian käsittelyä moneen kertaan. On silti mahdollista, että perheen tilanne muuttuu ja vanhempien voimavarat prosessin aikana ehtyvät. Tällöin varhaiskasvatuksella on erittäin tärkeä rooli ennalta ehkäisevänä matalan kynnyksen perheiden palveluna.

TANE vaatii esityksen sukupuolivaikutusten arviointia, koska esityksen monet kohdat vaikuttavat naisiin vanhempina, naisvaltaisen alan työllisyyteen ja eri sektoreiden työllisyyteen. Lisäksi ehdotus asettaa arvioinnin kohteeksi sellaisten lasten perheet, jotka voivat olla voimavarojensa äärirajoilla.

Jukka Relander
puheenjohtaja

Hannele Varsa
pääsihteeri